

A fiatal erdélyi magyar lakosság internet használata egészségügyi információforrásként és ennek hatásai – összehasonlító felmérés

Kocsis Loránd¹, Szabó Mónika²

¹Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem, egyetemi hallgató,

²Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem, Általános Belgyógyászati Osztály és Diabetológia Szakrendelés

AUTHOR AFFILIATION

¹University of Medicine and Pharmacy of Tîrgu Mures, student

²University of Medicine and Pharmacy of Tîrgu-Mures, Department of Internal Medicine Emergency Clinic Mures, Diabetology Department

CORRESPONDING AUTHOR

Kocsis Loránd

University of Medicine and Pharmacy of Tîrgu Mures, student
Str. Dambul Pietros, 12A/37
Tîrgu Mureş, Romania
Email: kocsisfl@gmail.com

ARTICLE HISTORY

Received: 3 May, 2018

Accepted: 28 May, 2018

DOI: 10.2478/orvtudert-2018-0008

Use of internet as source of medical information and its impact among young Transylvanian Hungarian people - a comparative study

ABSTRACT

The internet is the most popular information source in our digital world. Studies confirm that numerous people are using the internet to look up health-related information. There is no information about this trend among the Transylvanian Hungarian population. Our purpose was to assess the role of the internet in answering health-related problems for young Hungarian Transylvanian people, and its impact.

The participants (N=351) completed an online questionnaire with 28 items, which was available on Facebook, on the first page indicating their consent to a voluntary and anonymous survey. Our target was the generation below the age of 45. Descriptive, then comparative analysis was performed, based on gender and region of origin.

95.3% of the participants used the internet for finding health-related information, diagnosis, treatment or diet, without significant difference between subgroups, 70% at least once a month. Only 3.3% were instructed by their physician about the websites that provide health information, while 90% would require it. At least 64% of the respondents makes self-diagnosis at least sometimes, women more often, and nearly 25% frequently or always check the doctor's opinion and/or the recommended treatment online. 40% of cases consider that their self-diagnosis was often the same as the physician's final diagnosis, but only 33,2% agreed totally with their doctor. 47,4% of them were scared and/or became worried because of the information from the internet, especially women.

Based on the above, it is clear that online health information overtakes the traditional doctor-centered health information and makes it necessary for us to change our perspective of digital healthcare.

Keywords: internet, self-diagnosis, health information, digital healthcare

KIVONAT

A digitális világunkban az internet a legfontosabb információforrás. Tanulmányok igazolják, hogy egészségügyi tájékozódásra is nagyon sokan az interneten keresik a választ. Nincsenek adatok az ilyen irányú trendekre az erdélyi magyar lakosság körében. Célunk volt felmérni a fiatal erdélyi magyar lakosság körében az internet szerepét az egészségügyi kérdésekkel kapcsolatos tájékozódásban, valamint ennek hatásait.

A résztvevők (N=351) egy 28 kérdéses, Facebook-os hozzáférhetőségű, online kérdőívet töltöttek ki, az első oldalon megjelölve beleegyezésüket az önkéntes és névtelen felmérésbe. A 45 évesnél fiatalabb generációt szólaltattuk meg. Az adatokat deskriptív módon, majd nem és származási régiók szerint komparatív elemeztük.

A megkérdezettek 95,3%-a használta már az internetet egészségügyi tájékozódásra, diagnózisra, kezelésre vagy diétára vonatkozó információ begyűjtésére, minden al csoportban egyaránt, 70%-k minimum havonta egyszer. Egészségügyi információt szolgáltató weboldalak használatáról, csak 3,3%-a volt útbaigazítva kezelőorvosa által, holott 90%-k igényelné. A megkérdezettek 64%-a állít fel legalább

néha öndiagnózist, a nők gyakrabban, ill. kb. 25%-a gyakran vagy mindig leellenőrzi az orvosa véleményét és/vagy a kezelést az interneten. Az esetek 40%-a úgy értékeli, hogy gyakran megegyezett az öndiagnózis a végső, orvos által felállított diagnózissal, de csak 33,2%-k értett teljesen egyet orvosával. 47,4%-k megijedt és/vagy nyugtalan lett az internetes információk miatt, a nők inkább.

A fentiek alapján egyértelmű, hogy az internetes egészségügyi tájékozódás leelőzi a hagyományos orvoscentrikus egészségügyi tájékoztatást és elengedhetetlené teszi a digitális egészségügyi ellátásra vonatkozó szemléletváltást.

Kulcsszavak: internet, öndiagnózis, információforrás, internetes tájékozódás, digitális egészségügy

Bevezető

A 21-edik századi digitális világunkban az internet a legfontosabb információforrás, gyakorlatilag a lakosság jó része, a legváltozatosabb területek vonatkozásában, eligazítást a világhálón keres.

Egy weboldal szerint, mely a világ internet használatát vizsgálja, 2017 decemberében a világ népességének 54,4%-a használta az internetet. Legalacsonyabb az arány az afrikai populáció körében (35,2%), míg legmagasabb Észak-Amerikában (95%). Az európai lakosság 85,2%-a internethasználó [1]. Az európai Statisztikai Hivatal szerint az európai össznépeség csupán 14%-a nem használta soha az internetet [2]. A romániai internethasználók aránya 62,8%, mely Európában egyik legalacsonyabb [1]. Heti rendszerességgel az európai össznépeség 82%-a, a magyarországi 78%-a, míg a romániai 56%-a használja az internetet [2]. Európai lakosság szintjén különbség figyelhető meg az életkorcsoportok között (16-24 év közöttiek 95%-a, 25-54 év közöttiek 85%-a), és a végzettségi csoportok között (magas végzettségűek gyakrabban), továbbá a férfi és női populáció között is [2, 3]. Az internethasználók aránya 1052%-os növekedést mutatott az ezredforduló óta [1].

Tanulmányok igazolják, hogy egészségügyi tájékozódásra is nagyon sokan az interneten keresik a választ, sokan diagnózis felállítás céljából, sokan diétákra keresnek rá, ill. tüneteik kezelésére használják a világhálót [4, 5, 6]. A romániai lakosságra vonatkozóan hiányosak az adatok, nincsenek összehasonlító tanulmányok, amelyek nem, végzettség, életkor és régió szerint stratifikálva térképeznék fel az internethasználatot mint egészségügyi információforrás. Nem ismertek adatok az ilyen irányú trendekre az erdélyi magyar lakosság körében.

Tanulmányunk célja volt felmérni a fiatal erdélyi magyar, internetet használó, illetve facebook profillal rendelkező

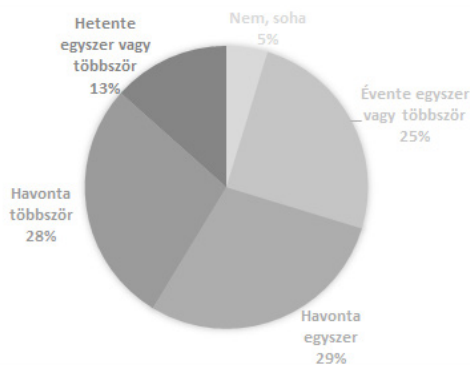
lakosság körében az internet szerepét az egészségügyi kérdésekkel kapcsolatos tájékozódásban, öndiagnosztizálásban, valamint ennek hatását az orvossal való kapcsolatra.

Anyag és módszer

A tanulmány egy széleskörű, keresztmetszeti felmérés volt, amelynek célcsoportjaként az erdélyi, 45 évnél fiatalabb magyar anyanyelvű populációt jelöltük meg. Tanulmányunkban a résztvevők egy 28 kérdéses, Facebook-os hozzáférhetőségű, online kérdőívet töltöttek ki, amelyben megjelölték nemüket, életkorukat, származásukat (falusi/városi), lakhelyüket (a megyét), végzettségüket (alap-/közép-/felsőfokú) is. A felmérésre 2018 január-február hónapjában került sor, melyre 351 személy válaszolt önkéntes módon, az első oldalon megjelölve beleegyezését a névtelen felmérésbe. Az adatokat deskriptívan, majd nem szerinti és régiók szerinti eloszlásban (Hargita és Kovászna vs. többi erdélyi megye), komparatív elemeztük. A statisztikai feldolgozásból kizártuk azon válaszokat, amelyek nem valamely erdélyi megyéből érkeztek, ill. a 45 évesnél idősebb személyeket. A beválasztási kritériumok utáni minta nem szerint 62% nő vs. 38% férfi, míg régió szerint 37% Hargita/Kovászna megye vs. 63% más erdélyi megye arányban oszlik meg. A válaszadók életkora $25,6 \pm 6,3$. A csoportok összehasonlítása chi-négyzetes próbával történt (szignifikáns különbség $p < 0,05$ esetén).

Eredmény

A megkérdezettek 95,3%-a használta már az internetet egészségügyi tájékozódásra, diagnózisra, kezelésre vagy diétára vonatkozó információ begyűjtésére (1.ábra),

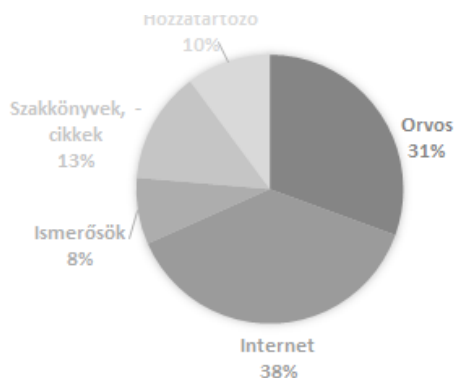

1. ábra. Internet használat gyakorisága egészségügyi tájékozódásra

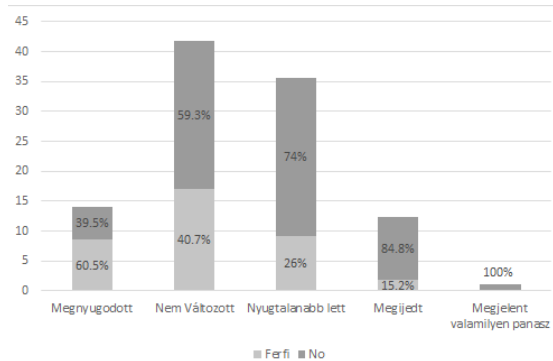
70%-uk minimum havonta egyszer, nők gyakrabban (76% vs. 61%, $p = 0,028$). Nem találtunk különbséget a régiók között ($p = 0,223$).

Egészségügyi információt szolgáltató weboldalak használatáról csak 3,3%-uk volt útbaigazítva kezelőorvosa által, holott 90%-uk igényelné. E kérdésre vonatkozóan nincs különbség az al csoportok között. Elsődleges egészségügyi információforrásként a megkérdezettek 37,8%-a az internetet választja (2. ábra), csak 30%-uk az orvost; a nők kevésbé (36,5% vs. 40% ill. 26,5% vs. 37,1%, $p = 0,001$), és a Hargita és Kovászna megyeiek kevésbé (36,7% vs. 39,3%, ill. 22,4% vs. 33,7%, $p = 0,013$). Az is megfigyelhető, hogy a válaszadók 18%-a ismerőshöz vagy hozzátartozóhoz fordul elsőként. Szakkönyvet, ill. szakkikket egészségügyi gond esetén csupán 13% olvas - főleg a nők (18,2% vs. 5,7%, $p = 0,003$), és a Hargita és Kovászna megyeiek (22,4% vs. 8,6%, $p = 0,002$). A megkérdezettek 64%-a állít fel legalább néha öndiagnózist, nők gyakrabban (66% vs. 60%, $p = 0,052$), és ezt 30%-ban csak az internet alapján (régió szerint nincs szignifikáns különbség).

A megkérdezettek kb. 25%-a gyakran vagy mindig leellenőrzi az orvosa véleményét és/vagy a kezelést az interneten; a nők kevésbé (21,2% vs. 30,3%, $p = 0,106$), függetlenül a régiótól ($p = 0,732$).

2. ábra. Elsődleges információ forrás egészségügyi panaszok esetén

3. ábra. Interneten olvasottak alapján kiváltott reakciók

Az esetek 40%-a úgy értékeli, hogy gyakran megegyezett az öndiagnózis a végső diagnózissal (függetlenül nemtől és régiótól), de csak 33,2%-uk értett teljesen egyet az orvossal - függetlenül a nemtől, ill. a régiótól.

47,4%-uk megijedt és/vagy nyugtalan lett az internetes információk miatt (3. ábra), a nők inkább (55% vs. 23,3%, $p = 0,001$), függetlenül a régiótól.

Megbeszélés

Az internet használata egészségügyi információforrásként (IHEI) nagy népszerűségnek örvend. Használatának aránya földrajzi régióként változik, a világ fejlett országaiban a fiatal lakosság körében 90% fölötti [7], Európában 88,6%-os [8], Romániában 47%-os, felnőtt korosztályra vonatkozó 2014-es adatok szerint (59%-os EU átlag viszonyítási alap, ugyanezen felmérésben) [9]. Egy bukaresti egyetemisták körében készült 2014-es felmérés szerint a megkérdezettek közel 90%-a használta már az internetet egészségügyi információforrásként, ebből 34,8% mindig vagy gyakran, 34,2% néha, 20% ritkán [10]. Az általunk elért eredmények megegyeznek a fiatal romániai lakosság körében készült felmérésekkel, a fiatal erdélyi magyar lakosság 95,3%-a használja az internetet egészségügyi tájékozódásra, 70%-uk minimum havonta egyszer. Tanulmányunk arra is rávilágít, hogy egy viszonylag közös kultúrával, szokásokkal és fejlettségi szinttel rendelkező populáció körében, mint az erdélyi magyar közösség, nem figyelhető meg régiók közti különbség az IHEI-al kapcsolatosan.

Az is megfigyelhető, hogy egészségügyi panaszok esetén elsődlegesen legtöbbször az internetes tájékozódást választják (37,8%), míg csak 30%-uk fordul orvoshoz.

Több tanulmány is egyértelműen bizonyítja, hogy különbségek figyelhetők meg a férfi és női populáció

között az IHEI kapcsán. A legtöbb tanulmány szerint a nők gyakrabban használják az internetet egészségügyi tájékozódásra [11-14]. Tanulmányunk alapján is különbség figyelhető meg a nemek közt, a nők gyakrabban használják az internetet egészségügyi tájékozódásra (a nők 76%-a, míg a férfiak 61%-a minimum havonta).

Az interneten olvasottak alapján sokan diagnosztizálják, ill. kezelik önmagukat, melyeknek helyessége, ill. sikeressége nagyon változatos [4,5,6]. Tanulmányunkban a válaszadók közel kétharmada diagnosztizálta már önmagát, bevállalásuk szerint több mint egyharmaduk sikerrel járt.

Az eddigi kutatások arra is rávilágítanak, hogy az internetről származó egészségügyi panaszokkal kapcsolatos információ különböző hatásokat fejt ki úgy az informálódó egyénre, mint az orvoshoz való viszonyuláshoz [15, 16, 17]. Láthatjuk, hogy eredményeink alapján a megkérdezettek jelentős része nyugtalanabbá válik vagy megijed, illetve némelyiküknél valamilyen panasz is megjelenik (többek között alvászavar, szorongásérzet). Valószínűleg az interneten olvasottaknak tulajdonítható az is, hogy a páciensek kétharmada valamelyest kételkedik orvosában.

Következtetés

Eredményeinkből látható, hogy egészségügyi panaszok esetén többen fordulnak internethez, mint orvoshoz. A legtöbb erdélyi magyar fiatal minimum havonta fordul az internethez egészségügyi tájékozódásra (a nők gyakrabban), kétharmaduk legalább néha öndiagnózist állít fel és kezeli magát az interneten olvasottak alapján. Az interneten található információ hitelessége vitatható és akár félrevezető is lehet, hiszen sokszor nem ellenőrzött a forrás, ezen információ ronthatja a beteg pszichés állapotát.

Mivel az internetes tájékozódás növekvő tendenciát mutat és elkerülhetetlen, fontosnak és szükségesnek tartjuk a páciensek felvilágosítását a megfelelő, ellenőrzött egészségügyi weboldalak használatáról. Megfelelő használattal az internetes tájékozódás hasznos, segítséget és útbaigazítást nyújthat mindenki számára, de nem helyettesíti a hagyományos orvosi kivizsgálást, kezelést.

Irodalom

1. Internet Word Stats. Usage and Population Statistics [Internet]. Scotland: Miniwatt Marketing Group; 2018 Feb. Available from: <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>
2. Statistical office of the European Union. Internet access and use statistics – households and individuals[Internet]. Luxembourg: Eurostat; 2018 Feb. Available from: <http://www.ec.europa.eu/eurostat>
3. Baumann E, Czerwinski F, Reifegerste D. Gender-Specific Determinants and Patterns of Online Health Information Seeking: Results From a Representative German Health Survey. *Journal of Medical Internet Research*. 2017 Apr; 19(4).
4. Ahmad F, Hudak PL, Bercovitz K, Hollenberg E, Levinson W. Are Physicians Ready for Patients With Internet-Based Health Information?. *Journal of Medical Internet Research*. 2006 Sep; 8(3).
5. Hageman MG, Anderson J, Blok R, Bossen JK, Ring D. Internet Self-Diagnosis in Hand Surgery. *Hand*. 2015 Sep; 10(3):565–9.
6. Gass MA. Risks and Benefits of Self-Diagnosis Using the Internet. Honors[theses]. Salem[MA]: Salem State University; 2016.
7. Song H, Omori K, Kim J, Tenzek KE, Hawkins JM, Lin WY, Jung JY. Trusting Social Media as a Source of Health Information: Online Surveys Comparing the United States, Korea, and Hong Kong. *Journal of Medical Internet Research*. 2016 Mar; 18(3).
8. Montagni I, Donisi V, Tedeschi F, Parizot I, Motrico E, Horgan A. Internet use for mental health information and support among European university students: The e-MentH project. *Digital Health*. 2016 May; 2:1-16.
9. European Commission. Flash Eurobarometer 404 - European citizens' digital health literacy. European Union; 2014 Nov. 221 p. KK-04-14-968-EN-N.
10. Duduciuc A. Online health information seeking during adolescence: a quantitative study regarding romanian teenagers. *Studies and Scientific Researches*. 2015; 22.
11. Bidmon S, Terlutter R. Gender Differences in Searching for Health Information on the Internet and the Virtual Patient-Physician Relationship in Germany: Exploratory Results on How Men and Women Differ and Why. *Journal of Medical Internet Research*. 2015 Jun; 17(6).
12. Renahy E, Parizot I, Chauvin P. Determinants of the frequency of online health information seeking: Results of a Web-based survey conducted in France in 2007. *Informatics for Health and Social Care*. 2010 Jan; 35(1):25–39.
13. Ek S. Gender differences in health information behaviour: a Finnish population-based survey. *Health Promotion International*. 2015 Sep; 30(3):736–45.
14. Beck F, Richard JB, Nguyen-Thanh V, Montagni I, Parizot I, Renahy E. Use of the Internet as a Health Information Resource Among French Young Adults: Results From a Nationally Representative Survey. *Journal of Medical Internet Research*. 2014 May; 16(5).
15. Tan SS, Goonawardene N. Internet Health Information Seeking and the Patient-Physician Relationship: A Systematic Review. *Journal of Medical Internet Research*. 2017 Jan; 19(1).
16. Caiata-Zufferey M, Schulz PJ. Physicians' Communicative Strategies in Interacting With Internet-Informed Patients: Results From a Qualitative Study. *Health Communication*. 2012 Jan; 27(8):738–49.
17. Sommerhalder K, Abraham A, Zufferey MC, Barth J, Abel T. Internet information and medical consultations: Experiences from patients' and physicians' perspectives. *Patient Education and Counseling*. 2009 Nov; 77(2):266–71.